

Falon za Hval, Hvalko, Hvalon, Falim za Hvalim starosrbska: Falisav, Falimin, Fraston za Hvrasten, Famota za Hvamota.¹⁾ Tako tudi Fonio stoji za: Hvonio. Koreniko xBAH, hvan, še je ohranila staroslovenščina, in pa današnja bolgarščina, ktera tudi glasnik hv spreminja v f.²⁾ Iz korenike xBAH je xBAHX, rapio, *) grabim, s silo jemljem, popadam, zmikavam; Fon — Hvon je toraj: saptor, prav naravno poznamenovanje za božanstvo boja, kateri se je pri starodavnih narodih pogosto začel zaradi grabeža in plenjenja. **)

Beseda še se je ohranila pri Črnogorcih, v igri imenovani: Fen. Vuk jo opisuje tako-le: „Fen igra, u kojoj igrači sjednuvši u naokolo biju turom (fasciculus, Ruthenbündel) jednoga, koji je na srijedi, krijući turu, i dodajući jedan drugome izpod koljena, i vičući: Fen! Fen! kod koga onaj koga biju turu uhvati, onaj valja da ustane i da ide u kolo, a on sjede na njegovo mesto.“³⁾ Fen! Fen! ni druga nego: hven', hvan', novobolg. fanb, rapere. Kakor so druga venetska božanstva, postavimo: Belin, Bilin, Belien, Belen, dalje: Bajas (primeri srbsko: „sunce baje = sija) Bergim, fulgurans slovenska, tako tudi Fon.

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Iz Lovrane v Istri 1. avgusta. (*Spomini na volitev.*) V časopisu „Zukunft“ priobčena bila je volitev poslanca za Porečki zbor na Volovskem. Da je narodna stran s svojim kandidatom propala, ni se čuditi, ker očitno bilo je precej v početku zbiranja, da zmagati nikakor ne morejo vrli narodnjaki, mili naši bratje, Kastavski Hrvatje. Uradnikov, kateri so po okrožni zapovedi morali za pl. Clesiusa glasovati, bilo je brezštevilo; edinega sodniškega pristava vrednega g. Legata, ktere ga narod v celi okolici tako v sodniških kakor v narodnih zadevah jako ceni in spoštuje, ni bilo pri volitvi videti; pokazal je s tem mili naš brat, iskreni rodoljub, da mu srce pošteno bije za narod svoj. Bog Vas živi mili narodnjake! — Vse drugače pa se je ponašal kaplan iz Poljan g. France Zupan, ktere ga je že dopisnik v omenjenem časopisu opisal, al ne še prav na tanko, kakor si je zaslužil. Omenjeni g. Zupan je rodod Gorenec, tedaj pravi Slovenec; postave je strašno velike in grozne, obličje precej kaže neko hinavsko priliznjenost. „Hvale vrednih“ dejanj o narodnosti, katerih si je gosp. Zupan po svojem značaju že polno bisago nabral, nočem popisovati; al razodeti Vam hočem, dragi bralci, njegovo obnašanje 14. dne u. m. pri mestni volitvi na Volovskem. Oni dan g. Zupan ni imel nikakošnega posla na Volovskem; vendar priklatil se je bil vse eno agitirat za pl. Clesiusa, nam pa v nesrečo narodne strani. V Opatiji, v krčmi nekega narodnjaka, zapazi g. Zupan nekoliko Moščenjskih volilcev, ki so trudni od daljne poti in silne vročine okrepavali se pri kozarcu vina. Pridružil se jim je in vpraševal jih, ktere ga da mislijo izbrati. Oni na to soglasno odgovorijo: „S Kastavci edini hočemo voliti našega plovana čestitega g. Spinčiča.“ Na ta odgovor plane Zupan kakor obseden s stola in strašno kriči po sobi, da g. Spinčič nikakor ni za to,

zato naj njega nikar ne volijo, ampak vrednega pl. Clesiusa, drugače bi vam v eni ali drugi reči škoditi mogel. Preplašeni Moščenjski kmetje dali so se po tem strašilu zapeljati, in odpravili so se brez glasovanja na pot domú. Vprašam Vas gospodine: Od kodi in kdaj Vi toliko deleč g. Spinčičevo nesposobnost poznate? Ali po sebi čevelj merite? Pokazali ste na istino Vi gosp. Zupan, da več ljubite uradnika Clesiusa, nego svoje vredne Liburnijske sobrate. France! France! Kako to, da tulite z volkovi današnjega „liberalizma“ in ste odpadnik naroda svojega? Kaj bodo rekli mili narodnjaki, Vaši Gorenci, ki gotovo od Vas niso kaj takošnega pričakovali? Kazali bodo z nami vred: „Izneveril se nam je veliki France, in kakor adjutant birokratizma, služil je za adjutanta in stobstropetarja Clesiusa-ovega.“

V Gorici 29. jul. (Konec.) — Prek starih znancev na desni strani zbornice ugledamo novake tri: Dolijaka, Faganela in dr. Lavriča. Župan Matija Dolijak je gosposk kmet ali kmečk gospod, zná za silo nekaj pisati in brati; na taborih itd. je govoril v domačem (solčanskem) narečju; furlanski govori dokaj dobro, književne italijanščine ne pozná. V županskem delokrogu je izveden; za narodnost jako vnet, toda narodovanje njegovo in sploh vsa politika je le bolj zvoniška; sicer je v zahtevanjih svojih brezoziren in oster grajavec mlačnega ali zmernega postopanja. Bil je ud cestnega odbora goriško-okoličnega, pa ni mogel dolgo v njem ostati. Gledé na opisane lastnosti in na — ne vem ali resnično ali dozdevno — prenapetost ga imajo Lahi za „enfant terrible“ in izvolitev njegovo za očitno provokacijo. Jez pa mislim, da kakor hitro pride v zbor in bo videl, kaj in kako se tam dela, ne bo tako hud, kakor ljudje mislijo. — Podžupan Faganel razumen kmet (pošteno kmečki oblečen) je v domačih praktičnih zadevah dovolj iznajden; govori precej čisto slovenski, nekaj nemški, italijanski ne zná; v ostalem je obzor njegov po tisti omiki omejen, kakoršno je dajala stara gimnazija do 2. razreda. Ko bi „Novice“ že 26 let „stare“ ne bile, rekel bi, da je Faganel „Novice-Bauer“, tako pa Faganela moram imenovati „Narod-Bauer“. — Dr. Lavrič je našim bralcem slavnoznano ime. L. je bil nekdanj v državni službi, po tem advokat v Tominu in Ajdovščini, zdaj v Gorici. Književne slovenščine se je pozno poprijel, al prizadevnost veliko premore; dospel je do tega, da je postal diletantni učitelj slovenščine in da med vsemi advokati največ slovenski piše. Goriška ga imenuje tudi očeta čitalnic in taborov. Kot učitelj deklamatorike govori slovenski po govorniških sekiricah umetno-čuvstveno (s pathos-om); italijanščina mu ne teče prav gladko. Kedar pojde za katoliške interese, nadjamo se, da bode govoril v smislu volilcev, ki so ga pooblastili. Ne manjka se jih, ki trdijo, da je dr. Lavrič premalo praktičen, v narodnih rečeh preveč idealist; z občno politiko se ne peča veliko. Očitajo mu dalje, da se daja prerad po nezrelih ljudéh navdihovati. Ako tem nadrobnim črticam slednjič še pristavimo, da je dr. Lavričevo geslo: „Vse za narodnost, svobodo in napredek“, imamo ga vsega pred sabo, kakor živi in deluje. To so naši novaki; prva dva odbornika „Soče“, Lavrič pa predsednik njen.

O starih poslancih nimam veliko pripovedovati, ker so vsi že dobro znani; 5 izmed njih (Črne, Grjup, Pagliaruzzi, Winkler, Žigon) je letos že v tretje izvoljenih, 2 (dr. Abram in Polaj) v drugo. Veljakom na slovenski strani prištevamo Gorjupa in Winklerja (v narodnem oziru pa je med njima velik razloček); kos zmožnejšim laškim pravnikom je tudi dr. Abram. Sploh, ako položimo naše in laške poslance na tehtnico, ne vem, ktero torilo bi bilo teže; našim slovenskim no-

¹⁾ Glej: „Codex Polon.“ 1427. 434. Akta Kijev. Moroškin, Imenoslov. str. 198.

²⁾ Glej: Miklošič „Lexic. paleoslov.“ str. 1089.

³⁾ Druga sorodna korenika je: hvat, rapere, prehandere, novobolg. fati za hvati, fašta za hvašta, rapina.

⁴⁾ Primeri nemško: Krieg iz kriegen, prehendere, rapere. Pis.

⁵⁾ Vuk „Rječ.“ s. v.

voizvoljencem naj bode skrb, da se nagne jezik na našo stran. — Toliko gledé osebnosti; drugič bom opisoval naš zbor z družih stališč.

Iz Tominskega. — Čujte „Novice“ prečudno novico in naznanite jo širokemu svetu: 26. julija je napravila narodna čitalnica v Cirknem „besedo“. Program jej je bil: domača godba, petje, govor, igra „Župan“, pesem, in konečno tombola. Ljudstva se je zbralo veliko. Napovedana je bila „beseda“ ob 6. uri zvečer. Ura bija 6 in „beseda“ se ima pričeti. Al kaj se zgodi! Skoraj ni verjetno, a vendar je resnično. Gospod oče župan, mož v jirhastih hlačah, od glave do nog ves nemškutar, ki slovenski jezik imenuje „prekletu kranjsko špraho“, pošlje svojega obhodnika, da prepové veselico, ravno ko se je imela pričeti. Na vprašanje: zakaj? odgovori mogočni župan: „Jest ne pustim“. In da bi bolj gotovo obveljal županov ukaz, pismeno naporoči oče župan tudi žandarmeriji, naj mu pomaga. C. kr. žandarmerija pa spoznavši krivico županovo se ni hotela vmes mešati. Župan je pa vendar v svoji „vsegamogočnosti“ hotel pokazati: „jest sem jest, nad mano ni nobenega“, in je naprej kričal: „jest ne pustim“. Ko pa gosp. predsednik čitalnice sam k njemu gré, da bi mu bil pravila pokazal, se je — župan skril. — Kakošen župan je to? Od ene strani v napuhu vsegamogočen, od druge strani pa se mu hlače tresejo! Človek, kateri po postavi in po vesti ravná, se nikdar in nikogar ne vstraši. Zakaj neki mu je čitalnica tako hud trn v peti? Zato, ker vidi, da ljudstvo se tukaj zaveduje svojih pravic, se izobražuje in spoznava postave; tedaj se gospod župan boji, da ne bi mogel več samolastno, po svoji trmi ravnati; — tudi pri njem nobenega kozarca vina ne popijemo. Da bi mi pri njem vedro vina plačali, potem bi smeli delati, karkoli bi le hoteli; župan bi bil mehák kot polž. Ker se pa svojih pravil držimo in tedaj vse postavno delamo, — in ker smo čitalnico ustanovili, pa — njega — nismo „derlaubnosti“ prosili, mu hoče od jeze trebuh počiti. — Če tudi hudo se je „gospod župan“ napenjal, smo vendar-le „besedo“ imeli, ki se je v lepem redu ob pol 12. uri končala. Na to, kaj pa stori mogočni čupan? Zjutraj zgodaj napreže svoje kljuse in hajd v Trst k namestništvu, vso pot kričaje: „Čitalnica bek, tos get nit“. Komaj pa dobro požene, pade mu kolo od voza, in tako le s tremi kolesi naprej drdra, kajti v svoji jezi ni nič videl in nič slišal. Še le potem, ko mu je nek kmet rekel: „kam tako hitro, očka župan, saj imate le 3 kolesa, kje je četrto? se je župan predramil iz svojega jeznaritega spanja. — Veste očka župan, da sem naznanil to „Novicam“ zato, da svet daleč okoli izvé, kakošnega župana še v današnjih časih mi imamo, — župana brez znanstva postav, samoglavnega, surovega in hudega sovražnika naroda. „Nix für ungut, očka župan! ob kratkem se zopet vidimo“.

Naroden človek.

Iz Vipave 8. avg. — Bali smo se, da bi nam ali vojska ali sklicani deželni zbori našega na 14. t. m. prenešenega tabora ne prekrižali, pa ako Bog dá, nam niti to niti uno zabavljalo ne bo; mislimo, da tudi dež ne, kajti se bodo zdaj nekaj njergajoči oblaki do tistega časa vdobrihali. Res gré po naši okolici, in kdo ve, kodi še, govor, da tabor je prepovedan, pa to so pojemki neke med nami bivajoče stranke, ki bi rada vsaj zmotila, kar zabraniti ne more. Hudo mora te narodne izvrške griziti to, ko vidijo, da ta jim „otročja bedarija“, to je, tabori tako velikanske skoke pozornosti v narodu delajo, in celó nameravajo se v narodu, kakor pri slobodnih Angležih, v občo korist vkoreniniti. Nimamo namena, še kakega poziva tukaj pisati, kajti skušnja o sv. Petru nam je porok, da nam naše tabo-

rišče tudi prihodnjo nedeljo ne bo prazno. Tačas smo mislili, da pri takem vremenu žive duše ne bo na tabor, in vendar na tisoče jih je bilo tukaj, in kakor slišimo, druge tisoče je vreme na poti nazaj vračevalo. V „Slov. Narodu“ je bil nekdo našteval, od katerih vseh krajev da je bilo taboritov tukaj zbranih, in kakor se vidi, vendar vseh ni bil naštel, zakaj odbor je od ene strani dopisno po nosu dobil, zakaj da tistih prišlikov nič omenjenih ni bilo, cesar pa odbor kriv ni, kajti v tisti zmešnjavi mu ni bilo mogoče prišlikov ne prezreti in še pozdraviti ne; a draga nam je le tu pritožba prišla, ker vidimo, kako nikdo naših rodoljubkov skrit rad ne ostane, pa vsaj zadnji „Slov. Narod“ je spet to popravil, da jih je podčrtano povabil. — Več nego to ima odbor na vesti, da drugim dolžnostim ni mogel zadostiti. Prišli so bili dopisi in telegrami na taborite; prišel je presrečni pozdrav na Vipavce od veleslavnega gospoda dr. Ivana Bleiweisa, kteremu ni bilo mogoče osebno na tabor priti; prišel je „srčni bratovski pozdrav i gromovita Slava“ na taborite od vrlih Vranskih narodnih možakov, ravno tako od naših v Pulji bivajočih predragih domačinov. Celó od Pardubic na Českem je vipavskemu taboru od več rodoljubov „slava“ naznanjena bila. Bratovski Slovenci iz Savinske doline in pa slovenski v Beču bivajoči nadepolni dijaki so nas po telegramih pozdravili. — Da se na vse te nam predrage pozdrave nič odgovorilo ni, je žalibog! to vzrok, ker se taboru niti naznaniti niso mogli, niti taboru odgovarjati ni bilo mogoče. Ostanemo tedaj do novega hvaležni dolžniki, in nadjamo se, da več tistih, ki so nas unidan od daleč pozdravljali, prihodnjo nedeljo tukaj nazoči našo zahvalo bodo sprejeli, in Slovenci iz daljnih pokrajin v našem središču si v bratovske roke segaje se o vsem tem v zvestobi povezali bodo, kar gré za Boga, za cesarja in za predrago nam domovino — zedinjeno Slovenijo.

Iz Železnikov 29. julija. (*Nova fužina; letina; železnica.*) Tukajšnja spodnja fužina, katero nam je preteklo jesen požar pokončal, še zdaj ni dodelana, ako-ravno se že od začetka meseca mája postavlja. Vzdignila se je sicer lepo iz tal, al oziroma na dragino lesenine in drugih priprav, kakor tudi na visoke dnine pri delavcih, stala nas bo silen denar. Brž ko ne bomo še blizo do dvakrat toliko doplačali, za kolikor je bila fužina pred požarom zavarovana. Da bi se le skoraj že kládvo oglasilo, ker je za železje letos taka stiska, da ga je še za skope denarce težko dobiti. — Letina je pri nas nekako srednja; ob košnji je ljudém precej zeló dež nagajal, zlasti tistim, ki so pozneje kosili. Zdaj pa je po hribih suša že precej zeló pritiskala; posebno senožeti so bile po bregovih že zeló dežja potrebne, kterega smo pa ravno te dni, hvala Bogu, v precej obilni meri od neba prejeli. — Gorenska železnica bo menda v malo tednih skoz in skoz za vožnjo vravnana; al naši okolici zastran zeló oddaljenega Škofjeloškega kolodvora ne bo veliko koristila, kar sem že tudi lani o svojem času v „Novicah“ omenil. Govori se, da bi utegnili podvzetniki, ki so železnico izdelovali, na milijone dobička imeti; *) — ali je bilo tedaj krivično naše zahtevanje, naj bi se bil kolodvor Škofjeloški, **) — in se vé da ž njim tudi železnica — v neposredno bližavo omenjenega mesta primaknil? Dotični stroški bili bi oziroma na ogromni dobiček podvzetnikov komaj imenovanja vredni. Le čudo, da se je postaji še ime „Škofjaloka“ privoščilo; — po našem mnenji bi jej skoraj bolj pristil naslov „Stacijon na Pozabljenem“;

*) Po naših mislih se to ne more vresničiti.

**) Da se zahtevanju ni zadostilo, niso krivi podvzetniki.

kajti kdor bo peš iz Škofjeloke do kolodvora kloftal, bo že skoraj pozabil, kdaj se je na pot podal, posebno če bo gazil po lužah in snegu. Z Bogom!

Jos. Levičnik.

Iz Železnikov 28. julija. (Očitna zahvala.) Naš rojak, blagorodni gosp. Anton Globočnik, vitez Franc Jožefovega reda in c. k. okrajni glavar Postojnski, ki je že lansko leto daroval tukajšnji šoli zemeljsko óblo (globus), se je letos zopet hvaležno ozrl na našo učilnico, v kateri je sprejemal v svoji mladosti prvi nauk. Ker namreč snujemo pri tukajšnji šoli napravo mineralne in tudi denarne zbirke, poslal nam je v ta namen kaj lepih okamnin iz postojnske jame, raznih družih rúd in mineralov, ter starinskih denarjev raznih narodov (najstarejši denar je rimskega cesarja Tita, † leta 81. po Kristovem rojstvu.) — Ker mislimo, da se ne more nobena slovenska ljudska šola z enako zbirko ponašati, nas to k toliko pristrčnejši hvaležnosti za take lepe darove zavezuje. Naj mu bode tedaj s temi vrsticami očitno zahvala izrečena.

Jos. Levičnik, župan in učenik.

Iz Poganč na Dolenskem — je vredništvo prejelo sledeči dopis: Neki R. B. v 30. listu „Novic“ pripoveduje, da sem jez, grajščak Langer, 27. rožnika na dan volitve deželni poslancev v Trebnem za-se glasov beračil. Da pa jez nisem bil ne pred volitvijo, ne na dan volitve v Trebnem, to morejo pričati vsi ondotni volilci, sicer me pa tudi ni nikdar misel obšla, se pečati s trebansko volitvijo. Tedaj prosim čast. vredništvo, da ta moj dopis v prvi številki svojega lista natisniti dá.

France pl. Langer.

Tem vrsticam dostavljamo to, da le beseda „grajščak“ je kriva pomote, ker Fr. Langer, ki je tudi na zelenem listku konšt. društva hodil po Dolenskem za kandidata trebanskega in je res tudi en glas vjel, ni grajščak, ampak rudarsk direktor. Tega je menil dopisnik.

Iz Št. Ruperta 5. avgusta. — Po sl. vredništvu „Novic“ od gosp. Antona barona Zoisa poslanih 100 gold. siromaškim našim pogorelcem, sem hvaležen prejel. Mili Bog, stoterno povrni velikemu dobrotniku našemu Antonu, kar velikodušnostori revežem in domovini! „Viribus unitis“ je tudi v silni nesreči izdatna pomoč.

A. Košir, župnik.

Iz Ljubljane. — Deželni odbor je po dogovoru z deželno vlado onih 1000 gold., ki jih je lanski deželni zbor dovolil za pospeh poduka v kmetijstvu, razdelil tako, da je 23 učiteljem podaril po 20 gold., 24 šolam lepo zbirko vrtnarskega orodja, šoli v Hrenovcah pa 50 gold. za napravo drevesnice šolske.

— V deželno šolsko svetovalstvo so imenovani stolni dekan dr. Pogačar, korar Savaschnigg, prof. Miha Peternel in učitelj Andr. Praprotnik. Iz deželnega odbora stopita v to svetovalstvo dr. Jan. Bleiweis in dr. Costa.

— (Gospodu dr. Tomanu) je vendar spet toliko odleglo, da je upati, da se popolnoma ozdravi. Tako se glasí sporočilo g. Pirca, ki mu je že v Radoljci zdravnik bil in ktereja je pretekli teden dr. Toman v Rodaun v posvèt k sebi poklical. Po prsni in očesni bolezni se je prav hudo oglasila njegova starodavna želodčina bolezen, in to je pohujšalo zdravje njegovo. Bog daj, da „Novice“ morejo brezštevilnim prijateljem in častiteljem njegovim veselo novico kmalu naznaniti, da se je že toliko ozdravil, da se vrne v domovino svojo in tū ga okrepčá gorenski zrak popolnoma!

— (Tudi Cerklje) imajo svoje Golobe in Maselne; kajti neki malnarsk hlapec in dve ženski so pričali, da je preč. gosp. Golobič, cerkljanski kaplan, pri neki pridigi na binkoštni ponedeljek l. l. cesarske sod-

nije dolžil, da so podkupljive in krivične. Konečna sodniška obravnava 3. dne t. m. v Ljubljani, pri kateri je dr. Costa toženca zagovarjal, je po mnozih pričah najveljavnejših mož cerkljanske fare dokazala, da vse je hudobna laž. Gosp. Golobič je bil tedaj popolnoma nedolžen spoznan.

— („Ilirija od Adrije do Drave“) se sopeset predarja v vladinih krogih; vsaj c. kr. namestništvo tržaško je iz Dunaja prejelo ukaz, naj poroča o tej zadevi. Sopeset tedaj, kakor pred malo leti, ko je nadvojvoda Albrecht svetoval „Ilirijo“, se razpravlja „Slovenija mala“. Naposled vendar le pride cela — velika.

— (O mestni glavni šoli pri sv. Jakobu.) Pri konceltnem spraševanju učencev 4. (Praprotnikovega) razreda je bil nazoč tudi c. kr. deželni poglavar baron Konrad Eybesfeld. H koncu skušnje gospod poglavar prijazno ogovori učence in pravi, da ga je zelo veselilo biti pri tej skušnji, kjer se je videlo, koliko za življenje koristnih naukov se je učilo v tej šoli. „Zahvaljujem se“ — pravi deželni poglavar — „v imenu učencev izvrstnemu vodju in izvrstnim učiteljem za vse prizadevanje, ki so ga imeli z učenci“. Mi to pohvalo tem raji zapišemo „pro memoria“ za prihodnost v naš list, ker iz skušinj preteklih let vemo, kako da nemškutarija ljubljanska solnce svoje „milosti“ zdaj tako zdaj drugač daje sijati čez to šolo. Glasovi učiteljev pri volitvah, dokler nemški gemeinderath sedi na rotovžu, so cenzura temu, ali se ta šola graja ali hvali (glej „Laibacherico“ pred porodom „Tagbl.“ in „Tagblatt“ pozneje). Naj tudi „Tagbl.“ taji „massregelung“ prečastitega g. Rozmana, vsaj mu nobena živa duša ne verjame, da je drugače, kar se je zgodilo „in flagranti“. — Zakaj pa da Št. Jakobska šola tako lepo napreduje, pospešuje jo (to vidimo vsi) prvič to, ker se v njej podučuje in sploh ravná naravno, na národni podlagi, to je, da se vjema z domačo hišo in izrejo, kakoršna mora biti vsaka ljudska šola, — drugič pa tudi za to, ker njeni učitelji delajo vsi z enim in eden z vsemi v najlepšem soglasji vedno združeni za njen pravi napredek.

— (Tabor isterski v Kubedu v nedeljo) se je skazal vrednega brata družih slovenskih taborov; navdušenost velika, taboritov čez 6000.

— (Da je na Koroškem mnogo zagrizenih nemškutarijev), to vé vsakdo. „Novice“ pa so skusile nedavno to-le: Družbi kmetijski v Celovec se v zameno pošiljajo „Novice“ že od 1843. leta. 27. junija pride list prečrtan nazaj z napisom: „Retour! Wir können das nicht lesen. In Kärnten alles deutsch, nigs Slavenisch“. (Nazaj! mi tega ne znamo brati. Na Koroškem vse nemško, nič slavenško). Pisarnica tukajšnja, kateri se je to čudno zdelo, vpraša pisarnico družbe koroške in gospod tajnik obžalovaje predrzni napis jej odgovori, da na novo vdinjani kancelijski služabnik je to storil in zato že ostro svarilo prejel. Res nemčurstvo že deleč sega, da si celó pisarniški hlapec upa pačiti javne napise in svetu oklicevati: „in Kärnten nigs Slavenisch!“

— Pruske zmage so, kakor „Triglav“ piše, nektare tukajšnje Nemce in tagblattovske Kranjce nasadile tako, da so se v ponedeljek v znani kazinski gostilni zbrali ter se v Bismarkovem duhu objemali. Et meminisse juvat.

— (Naznanilo.) Ker namerava dramatično društvo v prihodnji gledališki sezoni napravljati vsak mesec po tri predstave, bode treba odboru nekoliko pevskih in igralnih moči stalno engažirati, ker le tako bode mogoče izpolniti to nalogo. Obrača se tedaj odbor do pevk in pevcev za večje naloge, kakor tudi do igralnih moči sploh, ki bi bili volje stopiti z dramatičnim dru-

štvom v zvezo, in ki imajo potrebne zmožnosti, da se oglašé pri odboru, kteremu naj naznanijo svoje predloge do 20. avgusta t. l.

V Ljubljani 1. avgusta.

— (*Obrtnijsko podporno društvo*.) V obrtnijsko podporno društvo se je od 1. januarija do 30. junija l. l. vložilo, in sicer: meseca januarija 4302 gold. 5 kr., februarja 761 gold., marca 609 gold. 30 kr., aprila 72 gold. 11 kr., maja 1870 gold., junija 1281 gold., toraj skupaj 8901 gold. 46 kr. — Vse vloge kapitala, kterega društveniki rabijo, so znesle 30. junija 35.123 gld. 46 kr. Posojeno je bilo 30. junija 55.268 gold., in v blagajnici 1682 gold. 39 kr., toraj znese kapital za društvene namene 56.950 gld. 39 kr. (Konec prihod.)

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Čeravno je Avstrijo trdna volja, da ostane, dokler more, neutralna, to je, da ne pomaga ne Francozu ne Prusu, vendar bi zelo nevarno bilo, ako bi se celó nič ne pripravila za vojsko, če bi se iz zdaj francosko-pruske vojske vnel vesoljen, evropejsk boj. In res se sliši, da se že skrb obrača na take priprave, da se izdeluje streljivo, sklicujejo dosluženi oficirji, dopustenci, honvedi, kupujejo konji itd. zato, da se z oboroženo armado varuje neutralnost naša. In to je po naših mislih tako deleč potrebno, da to oboroženje ne dá komú povoda, napovedati nam vojsko, in da državne primanjke (deficita) prehudó ne povikša, kajti vsak pošten Avstrijan mora želeti, da država naša ne bi držala križema rok, ako bi utegnil Prus (Prajz) tudi pri nas s trte zviti vojsko in krilo „velike“ svoje Nemčije razpeti tudi čez nas. Naj pri tej priliki povemo, kako „Reform“ po natanjčnih pozvedbah popisuje število avstrijskih vojakov na suhem in na morji, kakoršno je po novi vojni postavi od leta 1868. Stojéča armada s pomorsko vred šteje 800.000 mož, Graničarov je 54.000, brambovcev pa 200.000, tedaj vseh skupaj bode 1 milijon in 54.000 vojakov. Mikavno je zdaj pa tudi izvedeti, da med temi je (v avstrijski in ogerski polovici skupaj) vojakov Slovanov 489.000, Nemcev 274.000, Magjarov 155.000, Rumunov 108.000, družih malih narodov (Grkov, Armenov, Judov, Ciganov) pa 28.000. Tedaj imajo tudi Slovani največ krvi prelivati za Avstrijo.

Česko. — Razpust deželnega zbora zdaj še le — po vseh družih zborih — so vsi česki časniki nevoljno sprejeli. Soglasno trdijo vsi, da se ministerstvo zelo moti, ako misli, da Čehi kdaj grejo v decemberski državni zbor.

Hrvaško. Iz Zagreba 7. avgusta. — Včeraj zjutraj — to je oni dan, ko je novi nadškof Mihajlovič prvi svoj vhod imel v mesto — so bili na vseh vogalih naših ulic napisi nabiti s klici „živio Strossmayer!“ in hujskajočimi proklamacijami. Ko se je Mihajlovič po ulicah peljal, je dosti glasno slišal in očitno videl, da razun Magjaronov nihče ne mara za-nj. „Živio Strossmayer!“ se je kričalo okoli voza njegovega in celó v kočijo so mu metali take „pozdrave“. Tak „veliki“ škof in pa nič!

Iz Rima. — Nezmotljivost rimskega papeža, kedar v verskih zadevah v imenu vse cerkve govori, je 18. dne p. m. bila v vesoljnem zboru škofov sklenjena. 533 pričujočih škofov je glasovalo za nezmotljivost, 2 škofa zoper, 80 pa jih ni pričujočih pri glasovanju, vendar so čeravno nasprotne misli, rekli, da se podvržejo večini glasov.

Iz francosko-pruskega bojišča. — Boj se je začel, in cesar bi ne bil pred nekterimi dnevi nihče verjel, zgodilo se je — Francoze, „prve vojake sveta“, zapodili so Prusi po nekterih bitkah tako, da so se umaknili precej deleč na zemljo francosko in na tej zemlji se bodo zdaj bili hudi boji, ako sreča ne bode Francozom milejša kakor je dozdej bila. Prav tako, kakor leta 1866. se je zgodilo naši avstrijski armadi v vojski s Prusi, se godi zdaj Francozom; kakor naša armada je cincala francoska vse dni in je bila zadovoljna s tem, da je Pruse pregnala iz višin Saarbrückenskih, al pruska ne lena se je brž zbrala v velikih trumah in planila čez Francoze z veliko silo večkrat in na več krajih tako, da jim ni ostajalo družega nič kakor vmikati se čedalje bolj v notrajne kraje, da se morebiti med Metz-om in Nancy-em ustavijo in tū pričakajo odločivnega boja. 6. dne t. m. je bilo pri Saarbrücken-u levo krilo francoske armade tako zelo tepeno kakor isti dan levo krilo pod vodstvom Mak Mahonovim v grozovitnem boju pri Wörthu. Te hude zgube so primorale francosko armado, da se je po celi vrsti umaknila nazaj, sicer bi se bilo lahko pripetilo, da bi jo bila general Steinmetz in kraljevič pruski kakov v klešče dobila. Prus je sicer velik bahač in mislilo bi se lahko, da to ni tako, kakor se njihova sporočila glasi; al vendar je resnica vse, ker tudi francoska sporočila in celó Napoleonova potrjujejo to. Zato pa je že vsa francoska dežela in posebno Pariz zelo nepokojin, in mogoče je, da se, ako se sreča ne obrne na francosko stran, začne tū prekucija, kateri v žrelo pade Napoleon sam z vso rodovino svojo. Francozi se morajo res hudega bati, ker minister notranjih oprav in cesarica sama kličeta vse Francoze v boj na brambo domovine, in ker delajo že priprave, da se mesto Pariz postavi v brambo, ako bi utegnili pruska armada prihruti v srce Francozom. Vse to kaže kako strašanski bodo še boji.

Milodari za pogorelce v Št. Rupertu:

Gospod Jan. Demšar v Bukovšici 5 gold.

Listnica vredništva. Gosp. C. na Nab.: Naročnina je bila plačana do 1. jul. — Gosp. Bl. Winter pri sv. Pavl.: „Novice“ se pošiljajo redno, dopis smo natisnili.

Popravki. V pesmi str. 251. mora se 3. verz v 3. kitici glasi: In nadčloveškega trpljenja. — V prvem delu dopisa iz Gorice v šte. 31. „Novic“ v 20. vrsti II. stebra od spodej beri: „ravnatelju gimnastičnemu“ namesti „gimnazijskemu“.

Žitna cena

v Ljubljani 6. avgusta 1870.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 5 fl. 40 — banaške 6 fl. — — turšice 3 fl. 50. — soršice 3 fl. 73. — rži 3 fl. 50. — ječmena 3 fl. — — prosa 2 fl. 90. — ajde 3 fl. — — ovsa 2 fl. 60 — Krompir 1 fl. 50.

Žitna cena

v Kranji 9. avgusta 1870.

Vagán pšenice 6 fl. 20. — rži 4 fl. 15. — ječmena 3 fl. 60. — ovsa 2 fl. 80. — soršice 4 fl. 40. — ajde 3 fl. 35. — prosa 3 fl. 40. — krompirja 2 fl. 30. — fižola 3 fl. 84.

Kursi na Dunaji 9. avgusta.

5% metaliki 53 fl. 50 kr. Ažijo srebra 126 fl. 5 kr.
Narodno posojilo 87 fl. 75 kr. Napoleondori 10 fl. 23 kr.

Loterijske srečke:

V Trstu 6. avgusta 1870: **16. 46. 70. 18. 21.**
Prihodnje srečkanje v Trstu bo 20. avgusta 1870.